

Bruksela, dnia 10.3.2016 r.
COM(2016) 129 final

**SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO**

w sprawie działalności europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych

1. Wprowadzenie: budowanie mostów między systemami sądowymi

Komisja Europejska wskazała ustanowienie przestrzeni sprawiedliwości i praw podstawowych w oparciu o wzajemne zaufanie jako jeden z dziesięciu głównych priorytetów swojej polityki. Aby osiągnąć ten cel, Komisja jest zdecydowana usprawnić funkcjonowanie wspólnych struktur, które przyczyniają się do budowania mostów między różnymi systemami wymiaru sprawiedliwości państw członkowskich, a tym samym do budowania wzajemnego zaufania¹. Europejska sieć sądowa w sprawach cywilnych i handlowych („sieć”) jest właśnie takim narzędziem zarówno ze względu na jej cel, jak i na jej koncepcję.

Sieć zaczęła funkcjonować 1 grudnia 2002 r. Została ona powołana decyzją Rady 2001/470/WE z dnia 28 maja 2001 r. ustanawiającą Europejską Sieć Sądową w sprawach cywilnych i handlowych („decyzja”)² w celu usprawnienia, uproszczenia i przyspieszenia skutecznej współpracy sądowej między państwami członkowskimi w sprawach cywilnych i handlowych. W 2009 r. decyzją nr 568/2009/WE zmodernizowano ramy prawne sieci oraz rozszerzono jej zadania, działalność i strukturę członkowską na podstawie pierwszego sprawozdania z 2006 r.³. Po siedmiu latach dalszego funkcjonowania sieci i w świetle dodatkowych obowiązków wynikających z najnowszych unijnych instrumentów prawnych w sprawach cywilnych i handlowych nadszedł właściwy moment, aby przedstawić sprawozdanie na temat działalności sieci zgodnie z art. 19 decyzji.

Główne zadania sieci są następujące⁴:

- bezpośrednie kontakty i załatwianie spraw pomiędzy krajowymi punktami kontaktowymi sieci;
- ułatwianie transgranicznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości poprzez udzielanie informacji społeczeństwu i przedstawicielom zawodów prawniczych za pomocą arkuszy informacyjnych i innych publikacji dostępnych we wszystkich językach Unii na europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”;
- ocena i wymiana doświadczeń na temat funkcjonowania określonych unijnych instrumentów prawnych w sprawach cywilnych i handlowych.

Opierając się na dotychczasowych osiągnięciach sieci, Komisja zamierza w dalszym ciągu zwiększać jej rolę i ulepszać jej funkcjonowanie⁵. Jak wskazano w komunikacie Komisji z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie unijnego programu na rzecz wymiaru sprawiedliwości na 2020 r.⁶, istniejące mechanizmy, takie jak sieć, „należy wzmocnić (...) i w pełni wykorzystać ich potencjał, również on-line”. Cel ten znalazł się w strategicznych wytycznych Rady Europejskiej sformułowanych na posiedzeniu w dniach 26–27 czerwca 2014 r. dotyczących planowania ustawodawczego i operacyjnego na nadchodzące lata w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w których stwierdza się, że „ogólną kwestią priorytetową jest obecnie konsekwentne transponowanie, skuteczne wdrażanie i konsolidowanie

¹ Nowy początek dla Europy: Mój program na rzecz zatrudnienia, wzrostu, sprawiedliwości oraz zmian demokratycznych. Wytyczne polityczne na następną kadencję Komisji Europejskiej, Jean-Claude Juncker, Strasburg, 15.7.2014, rozdział 7.

² Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 25.

³ COM(2006) 203 final z 16.5.2006.

⁴ Art. 3 decyzji.

⁵ Tytuły I, II i III decyzji.

⁶ COM(2014) 144 final z 11.3.2014, pkt 4.1 ppkt (v).

istniejących instrumentów prawnych i środków z zakresu polityki w oparciu o poprzednie programy”⁷.

Niniejsze sprawozdanie opiera się na ustaleniach zleconego przez Komisję w 2014 r. badania działalności sieci („badanie”), które jest dostępne on-line⁸ i które zawiera dane na temat jej funkcjonowania. W związku z tym odbyły się szeroko zakrojone konsultacje z członkami sieci, w tym konsultacje przeprowadzone on-line poprzez europejski portal „e-Sprawiedliwość”.

2. STRUKTURA I FUNKCJONOWANIE SIECI

2.1. Członkowie sieci: w kierunku silniejszych interakcji

Struktura członkowska sieci zmieniła się przez ostatnie lata głównie z powodu włączenia izb zrzeszających przedstawicieli zawodów prawniczych oraz przyjęcia nowego prawa unijnego. W skład sieci wchodzi 505 członków⁹ w podziale na następujące kategorie:

- punkty kontaktowe wyznaczone przez państwa członkowskie (139 członków);
- organy centralne wyznaczone na podstawie określonych instrumentów unijnych¹⁰ i porozumień międzynarodowych (124 członków);
- sędziowie łącznikowi (6 członków);
- inne organy sądowe i administracyjne odpowiedzialne za współpracę sądową w sprawach cywilnych i handlowych (166 członków);
- izby zrzeszające przedstawicieli zawodów prawniczych bezpośrednio zaangażowanych w stosowanie instrumentów prawnych w sprawach cywilnych i handlowych (70 członków).

Z badania wynika, że należałoby bardziej usprawnić interakcje między członkami sieci, gdyż jej skuteczne funkcjonowanie wymaga zapewnienia pełnej operacyjnej współpracy sądowej, niezależnie od kroków podjętych w ramach istniejących inicjatyw¹¹. Działania krajowe na rzecz koordynacji sieci, takie jak spotkania członków sieci krajowych, również mogą przyczynić się do osiągnięcia tego celu. Tę dobrą praktykę, funkcjonującą już w wielu państwach członkowskich, należy rozszerzyć na wszystkie państwa członkowskie uczestniczące w sieci. Wywoła to efekt mnożnikowy w zakresie podnoszenia świadomości na temat działalności sieci oraz przyczyni się do eksponowania jej roli w państwach członkowskich¹². Tego rodzaju inicjatywy usprawniają współpracę nie tylko między wszystkimi członkami sieci, lecz także między Unią a organami państw członkowskich w

⁷ Konkluzje Rady Europejskiej (26–27 czerwca 2014 r.), pkt 3.

⁸ <http://bookshop.europa.eu/pl/evaluation-of-the-activities-of-the-european-judicial-network-in-civil-and-commercial-matters-pbDS0114824/?CatalogCategoryID=luYKABst3IwAAAEjxJEY4e5L>

⁹ Dania nie uczestniczy w sieci, ale może brać udział w jej spotkaniach jako obserwator.

¹⁰ Następujące instrumenty unijne określają organy centralne: rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 („rozporządzenie Bruksela II bis”), rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 dotyczące doręczania dokumentów i rozporządzenie (WE) nr 4/2009 dotyczące zobowiązań alimentacyjnych. Rozporządzenie (WE) nr 1206/2001 dotyczące dowodów w sprawach cywilnych i handlowych określa jednostki centralne.

¹¹ Badanie, s. 35.

¹² Badanie, s. 39.

celu skutecznego stosowania instrumentów unijnych dotyczących współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych.

2.1.1. Punkty kontaktowe i ich zasoby

Punkty kontaktowe odgrywają główną rolę w działaniu sieci. Zapewniają bieżące funkcjonowanie sieci w relacjach między organami państw członkowskich oraz koordynują jej działanie na szczeblu wewnętrznym z pozostałymi członkami sieci. Poszczególne państwa członkowskie zgłosiły średnio pięć punktów kontaktowych, chociaż większość państw członkowskich zgłosiła dwa lub trzy.

Na mocy art. 2 ust. 2a decyzji państwa członkowskie muszą zapewnić punktom kontaktowym wystarczające i odpowiednie środki w postaci personelu, zasobów i nowoczesnych środków komunikacji. Jak wynika z konsultacji z członkami sieci przeprowadzonych w 2014 r. przez Komisję, część państw członkowskich przydzieliło punktom kontaktowym liczny personel i odpowiednie zasoby w zakresie komunikacji i obecności w internecie. Zasoby te są szczególnie ważne, ponieważ sieci przydziela się coraz więcej zadań w celu zapewnienia praktycznego funkcjonowania instrumentów unijnych w sprawach cywilnych i handlowych. Zasoby organizacyjne powinny odpowiadać temu, jak ważne jest umożliwienie punktom kontaktowym skutecznej realizacji przydzielonych im zadań i działań.

Na podstawie konsultacji w ramach sieci Komisja stwierdziła, że niekiedy występowały trudności w dziedzinie sprawozdawczości z zakresu stosowania instrumentów unijnych, w tym gromadzenia danych i publicznego udostępniania informacji na temat prawa krajowego. Podczas wykonywania tych zadań punkty kontaktowe powinny mieć zatem możliwość uzyskania od innych organów wsparcia i dzielenia się wiedzą.

2.1.2. Włączenie zawodów prawniczych: większe zaangażowanie

Kluczowym elementem zmodernizowanych ram prawnych sieci wprowadzonych decyzją nr 568/2009/WE było otwarcie sieci na izby zrzeszające przedstawicieli zawodów prawniczych bezpośrednio zaangażowanych we współpracę sądową w sprawach cywilnych i handlowych. Dzięki temu włączeniu sieć w jeszcze większym stopniu zapewnia zaangażowanie we współpracę sądową i właściwe stosowanie prawa Unii ze strony wszystkich przedstawicieli zawodów prawniczych uczestniczących w jej wdrażaniu. Zgodnie ze zgłoszeniami dokonywanymi przez państwa członkowskie według stanu na kwiecień 2015 r. w skład sieci wchodziło 70 izb, w szczególności zrzeszających prawników, notariuszy i komorników sądowych. Badanie wskazuje jednak, że zdaniem izb zrzeszających przedstawicieli zawodów prawniczych izby te mają niekiedy niewystarczające możliwości zaangażowania się¹³. Większość państw członkowskich zgłosiła izby zrzeszające przedstawicieli zawodów prawniczych jako członków sieci i systematycznie zaprasza je do uczestniczenia w podejmowanych przez nią działaniach. Trzy państwa członkowskie nie dokonały jeszcze takiego zgłoszenia. Należy zatem stosować dobrą praktykę większości państw członkowskich, polegającą na włączeniu izb zrzeszających przedstawicieli zawodów prawniczych w funkcjonowanie sieci.

Na mocy zmienionej decyzji do sieci mogą przystąpić także przedstawiciele zawodów prawniczych, którzy pełnią funkcje sądowe związane z określonymi instrumentami unijnymi.

¹³ Badanie, s. 33.

Jest to szczególnie istotne w kontekście rozporządzenia (UE) nr 650/2012 dotyczącego dziedziczenia¹⁴. Przedstawiciele zawodów prawniczych, którzy uczestniczą w sieci, mogą z tego tytułu korzystać ze wszystkich funkcji sieci.

Sieć utrzymuje relacje robocze z izbami i sieciami działającymi na szczeblu unijnym. W decyzji nie przewiduje się członkostwa tych podmiotów w sieci. Izby te są jednak regularnie zapraszane do udziału w spotkaniach w charakterze obserwatorów, przedstawiają swoją pracę i w odpowiednich przypadkach mogą wносить wkład do ważnych dyskusji.

2.2. Tryb funkcjonowania sieci

a) Spotkania punktów kontaktowych, w tym spotkania organów centralnych

Zgodnie z decyzją ustanawiającą sieć, spotkania mają zasadnicze znaczenie w kontekście wymiany dobrych praktyk i doświadczeń, identyfikacji możliwych niedociągnięć i wypracowania wspólnego rozumienia stosowania instrumentów unijnych¹⁵. Są one również kluczowym czynnikiem umożliwiającym sieci rozpatrywanie nierozstrzygniętych spraw lub rozwiązywanie problemów między organami i podejmowania wspólnie uzgodnionych decyzji w ramach sieci¹⁶. Spotkania te są szczególnie przydatne do celów monitorowania i oceny skutecznego wdrażania instrumentów unijnych dotyczących współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych. Pełnią one też ważną funkcję w budowaniu zaufania między różnymi zaangażowanymi podmiotami oraz przyczyniają się do prawidłowego stosowania prawa unijnego. W decyzji przewidziano co najmniej jedno spotkanie punktów kontaktowych raz na 6 miesięcy. W latach 2009–2015 Komisja zorganizowała 38 spotkań. Spotkania punktów kontaktowych są poświęcone określonym instrumentom unijnemu celem ułatwienia udziału przedstawicielom państw członkowskich specjalizującym się w danej dziedzinie.

Oprócz regularnych spotkań punktów kontaktowych organizowane jest także coroczne spotkanie z udziałem wszystkich członków sieci, podczas którego omawia się bardzo różnorodne tematy istotne dla członków sieci. Przynajmniej raz w roku organizowane są specjalne spotkania organów centralnych określonych w rozporządzeniu (WE) nr 2201/2003 („rozporządzenie Bruksela II bis”) i w rozporządzeniu (WE) nr 4/2009 dotyczącym zobowiązań alimentacyjnych.

b) Spotkania dwustronne

Poza wspomnianymi regularnymi spotkaniami organizowane są także spotkania dwustronne z udziałem osób prowadzących sprawy i organów zaangażowanych w funkcjonowanie mechanizmów współpracy przewidzianych zarówno w rozporządzeniu „Bruksela II bis”, jak i

¹⁴ Na mocy art. 3 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 650/2012 termin „sąd” obejmuje nie tylko sądy w dosłownym znaczeniu tego słowa, sprawujące funkcje sądownicze, lecz także notariuszy lub urzędy stanu cywilnego w niektórych państwach członkowskich, sprawujące funkcje sądownicze.

¹⁵ Tytuł II decyzji.

¹⁶ Badanie, s. 45 i 46.

w rozporządzeniu dotyczącym zobowiązań alimentacyjnych. Celem tych spotkań jest ułatwienie rozpatrywania indywidualnych, transgranicznych spraw będących w toku, w odniesieniu do których rozwiązanie należy znaleźć w drodze kontaktów między organami państw członkowskich. Sprawy te dotyczą często wrażliwych kwestii, takich jak uprowadzenie dziecka lub roszczenia dotyczące zobowiązań alimentacyjnych. Komisja dba o zachowanie poufności wspomnianych spotkań, aby umożliwić znalezienie skutecznych rozwiązań w odniesieniu do indywidualnych spraw będących w toku między organami państw członkowskich. Te bezpośrednie kontakty są użytecznym i praktycznym sposobem współpracy i budowania zaufania¹⁷. W latach 2010–2014 zorganizowano 204 indywidualne spotkania w związku z rozporządzeniem „Bruksela II bis”, a w latach 2013–2015 – 107 takich spotkań w związku z rozporządzeniem dotyczącym zobowiązań alimentacyjnych.

c) Grupy robocze

Sieć powołała tematyczne grupy robocze, które pełnią istotną funkcję wspierającą. Tego rodzaju grupy robocze są regularnie powoływane *ad hoc* na wniosek państw członkowskich we współpracy z Komisją. W grupach roboczych mogą uczestniczyć wszyscy członkowie sieci w koordynacji z krajowymi punktami kontaktowymi. Grupy robocze proponują, przygotowują i wdrażają konkretne działania w ramach sieci. Przewodnictwo grupy roboczej zapewnia zwykle krajowy punkt kontaktowy lub inny członek sieci.

W latach 2009–2015 powołano 11 grup roboczych do spraw:

• danych statystycznych „Bruksela II bis”;	• formularzy dotyczących zaległych świadczeń alimentacyjnych;	• wytycznych dotyczących załączników VI i VII do rozporządzenia dotyczącego zobowiązań alimentacyjnych;
• mediacji rodzinnej;	• praktycznego przewodnika dotyczącego drobnych roszczeń;	• praktycznego przewodnika dotyczącego europejskiego nakazu zapłaty;
• informowania zgodnie z art. 26 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I (wersja przekształcona);	• praktycznego przewodnika dotyczącego jurysdykcji i prawa właściwego w sporach międzynarodowych między pracownikiem a pracodawcą;	• eksponowania roli sieci;
• przewodnika dla obywateli na temat rozporządzenia dotyczącego dziedziczenia;	• wymiany informacji w zakresie dostępu do prawa obcego na mocy rozporządzenia dotyczącego dziedziczenia.	

d) Rozpatrywanie spraw i przetwarzanie wniosków przez punkty kontaktowe

Jednym z podstawowych zadań sieci jest ułatwienie bezpośredniego nawiązywania kontaktów między organami odpowiedzialnymi za współpracę sądową w sprawach cywilnych. Zadanie to ma szczególnie istotne znaczenie w odniesieniu do rozpatrywania spraw i umożliwia zastosowanie podejścia opartego na poszczególnych przypadkach we wdrażaniu odnośnych instrumentów unijnych. Dane zgromadzone w ramach konsultacji wewnątrz sieci składają się na mieszany, jakkolwiek niekompletny, obraz, który wskazuje na duże różnice w wykorzystywaniu sieci do tego celu. Taka sytuacja oznacza, że należy lepiej wykorzystywać ten aspekt mechanizmów współpracy w ramach sieci.

e) Narzędzia elektroniczne i metody komunikacji w ramach sieci

¹⁷ Badanie, s. 47.

Sieć korzysta obecnie z intranetu CIRCA zapewnianego przez Komisję do celów umieszczania w nim dokumentów, w szczególności wykazu członków sieci i dokumentów dotyczących spotkań. Nie istnieje jednak żaden system elektroniczny służący do rozpatrywania wniosków w relacjach pomiędzy państwami członkowskimi.

W decyzji przewiduje się stosowanie zabezpieczonego elektronicznego rejestru o ograniczonym dostępie, opartego na informacjach dostarczanych przez punkty kontaktowe¹⁸. Wcześniejszy system, który wprowadzono w tym celu, uważany był za zbyt uciążliwy w codziennym stosowaniu i został wycofany z użycia. Zapewnienie sprawnej rejestracji spraw rozpatrywanych w relacjach między punktami kontaktowymi jest więc nadal konieczne. W związku z tym elektroniczne narzędzie komunikacji umożliwiające automatyczną rejestrację wniosków zapewniłoby korzyści poprzez wyeliminowanie obciążeń biurokratycznych i ułatwienie gromadzenia danych statystycznych, a także poprawę wykorzystania mechanizmów współpracy w ramach sieci, o których mowa w lit. d).

W związku z powyższym Komisja zamierza ocenić finansowe i techniczne skutki wprowadzenia nowego narzędzia lub dostosowania istniejącego narzędzia do realizacji wyżej wspomnianych celów. Dostęp do tego narzędzia byłby możliwy poprzez poświęconą sieci sekcję europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”. Źródłem inspiracji mógłby być jednolity rynek, na którym taką współpracę od 2008 r. ułatwia system wymiany informacji na rynku wewnętrznym (IMI)¹⁹.

3. OCENA ISTNIEJĄCYCH INSTRUMENTÓW – GROMADZENIE DANYCH

Jedną z podstawowych funkcji sieci jest monitorowanie stosowania i oceny istniejących instrumentów unijnych. Pod tym względem gromadzenie danych statystycznych nie jest jeszcze prowadzone na zadowalającym poziomie. Gromadzenie danych statystycznych i dowodów jest niezbędne do celów właściwej oceny funkcjonowania już istniejących instrumentów unijnych w sprawach cywilnych i handlowych jako istotnego elementu zapewniającego stosowanie zasad lepszego stanowienia prawa zgodnie z komunikatem Komisji z dnia 19 maja 2015 r. „Program UE – Lepsze wyniki dzięki lepszemu stanowieniu prawa”²⁰. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi lepszego stanowienia prawa²¹ należy ustalić, jakie dowody można gromadzić oraz od kogo i kiedy można je uzyskiwać.

Państwa członkowskie i Komisja muszą podjąć wspólne działania, aby określić jakie dane należy uznać za istotne w odniesieniu do każdego instrumentu unijnego w sprawach cywilnych i handlowych. Na tej podstawie państwa członkowskie powinny wprowadzić systemy gromadzenia danych statystycznych obejmujące istotne dane w odniesieniu do każdego instrumentu unijnego. Konsultacje z Eurostatem mogą przyczynić się do optymalizacji metod, norm i definicji do celów gromadzenia danych statystycznych w ramach sieci w pełnej współpracy z punktami kontaktowymi i organami centralnymi działającymi w

¹⁸ Art. 8 ust. 3 decyzji.

¹⁹ System wymiany informacji na rynku wewnętrznym jest to wielojęzyczny system łączności elektronicznej wprowadzony na mocy rozporządzenia (UE) nr 1024/2012.

²⁰ COM(2015) 215 final.

²¹ SWD(2015) 111 final, s. 43.

sieci. Jednocześnie państwa członkowskie powinny dostosować swoje systemy gromadzenia danych w sądach i innych organach sądowych i administracyjnych.

4. UŁATWIANIE DOSTĘPU DO WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

4.1. Rozwój i wdrażanie europejskiej e-sprawiedliwości

Od samego początku działalności sieci jej główną funkcją²² było utworzenie przeznaczonego dla ogółu społeczeństwa internetowego systemu informacyjnego na temat instrumentów unijnych, środków krajowych przyjmowanych w celu ich wykonania, prawa krajowego, instrumentów międzynarodowych i odnośnego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości. Dlatego sieć przyczynia się obecnie w znacznej mierze do dalszego rozwoju e-sprawiedliwości. Zwrócono na to uwagę w opracowanym przez Radę Wieloletnim planie działania na lata 2014–2018 dotyczącym europejskiej e-sprawiedliwości²³.

Przeniesienie strony internetowej sieci na europejski portal „e-Sprawiedliwość” powinno zakończyć się w 2016 r. Aby poprawić widoczność sieci na europejskim portalu „e-Sprawiedliwość” i ułatwić dostęp do przedstawianych przez nią treści, w ramach tego portalu powstaje specjalna sekcja poświęcona sieci. Strony tej sekcji powinny być wyraźnie oznakowane przy pomocy logo sieci. Funkcje dostępne w ramach tej sekcji muszą być w pełni powiązane linkami z innymi narzędziami istotnymi dla prawników praktyków, takimi jak europejski atlas sądowy w sprawach cywilnych, przyszła baza danych sądów lub dynamiczne formularze powiązane z unijnymi instrumentami prawnymi dostępnymi na europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”.

Informacje dostarczane przez sieć obejmują arkusze informacyjne zawierające odpowiedzi na pytania o dostęp do wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich. Arkusze te zawierają informacje na temat przepisów i procedur krajowych. Szczególną uwagę poświęca się sprawom dotyczącym dostępu do wymiaru sprawiedliwości i dostępu do prawa obcego.

Sieć opublikowała dotychczas 10 695 stron arkuszy informacyjnych na temat prawa krajowego, w odniesieniu do których w 2014 r. odnotowano 359 184 odsłon (średnio 29 932 odsłon miesięcznie). Liczba odsłon strony znacznie wzrosła w 2015 r., kiedy było ich ogółem 2 994 122 (średnio 249 510 miesięcznie) po udostępnieniu formularzy informacyjnych na temat dziedziczenia, mediacji rodzinnej, prawa właściwego oraz świadczeń alimentacyjnych i prawdopodobnie również w wyniku specjalnej kampanii komunikacyjnej przeprowadzonej przez Komisję w związku z rozpoczęciem stosowania rozporządzenia (UE) nr 650/2012 dotyczącego dziedziczenia od dnia 17 sierpnia 2015 r.

Treść tych stron poświęconych przepisom i procedurom krajowym tworzy się na szczeblu krajowym, a osoby odpowiedzialne za treści dotyczące sieci na portalu „e-Sprawiedliwość” na tym szczeblu dokonują ich regularnej weryfikacji i aktualizacji.

Obecnie dostępne są arkusze informacyjne dotyczące następujących tematów:

• jurysdykcji;	• wnoszenia sprawy do sądu;	• postępowania w sprawie nakazu zapłaty;
• drobnych roszczeń;	• rozvodu;	• procedur służących wykonywaniu

²² Art. 14–18 decyzji.

²³ Dz.U. C 182 z 14.6.2014, s. 2.

		orzeczenia;
• przeprowadzania dowodów;	• środków tymczasowych i zapobiegawczych;	• terminów procesowych;
• wykorzystania technologii informacyjnej w postępowaniach sądowych;	• legalnego wywiezienia dziecka;	• roszczeń alimentacyjnych;
• władzy rodzicielskiej;	• niewypłacalności;	• prawa spadkowego;
• mediacji rodzinnej;	• doręczania dokumentów;	• prawa właściwego.

Trwają prace nad arkuszami informacyjnymi dotyczącymi trzech dodatkowych tematów, mianowicie odsetek ustawowych, przeprowadzania dowodów i krajowych struktur sieci. Jeżeli chodzi o istniejące arkusze informacyjne, należy dopilnować ich regularnej aktualizacji, wiarygodności i poprawności językowej. Służą temu narzędzia monitorowania, które wprowadzono w ramach systemu zarządzania treścią europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”.

Dodatkowym obszarem, w którym sieć może stanowić przydatne wsparcie dla organów krajowych, jest koordynacja i organizacja transgranicznych wideokonferencji między sądami.

4.2. Przewodniki dotyczące unijnych instrumentów prawnych

Aby poprawić efektywność stosowania instrumentów unijnych, w ramach sieci opracowano przewodniki dla obywateli i przewodniki dla prawników praktyków, które mają na celu promowanie jednolitego stosowania prawa Unii w sprawach cywilnych i handlowych przez sądy i innych przedstawicieli zawodów prawniczych. Przewodniki te są przeznaczone bądź dla obywateli, bądź dla sądów i przedstawicieli zawodów prawniczych.

W latach 2009–2014 wydano niżej wymienione przewodniki.

Przewodniki dla obywateli	Przewodniki dla praktyków
• Spory transgraniczne w sprawach cywilnych w Unii Europejskiej	• Współpraca sądowa w sprawach cywilnych w Unii Europejskiej
• Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń	• Stosowanie rozporządzenia Bruksela II bis
	• Stosowanie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń
	• Stosowanie rozporządzenia w sprawie europejskiego nakazu zapłaty
	• Stosowanie rozporządzenia w sprawie europejskiego tytułu egzekucyjnego

Wspomniane publikacje są dostępne on-line w 23 językach w europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”²⁴ oraz na stronie internetowej DG ds. Sprawiedliwości i Konsumentów Komisji Europejskiej lub w portalu EU Bookshop. Według wyników badania respondenci pozytywnie ocenili publikacje sieci. Prawie 70 % z nich stwierdziło, że przewodniki dla prawników praktyków odpowiadają ich potrzebom. Z kolei 60 % uznało, że arkusze informacyjne spełniają ich oczekiwania²⁵.

²⁴ Publikacje sieci są dostępne na europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”: https://e-justice.europa.eu/content_ejn_s_publications-287-pl.do?init=true

²⁵ Badanie, s. 51.

Warto byłoby jednak zadbać o lepszą promocję tych przewodników, np. w ramach wydarzeń organizowanych dla prawników praktyków, takich jak szkolenia. Należy ułatwić dostęp do tych materiałów w ramach europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”, a wszystkie strony internetowe instytucji, do których należą członkowie sieci, powinny udostępniać linki do tych przewodników.

4.3. Inne praktyczne narzędzia

Sieć zajmuje się także przygotowywaniem dodatkowych praktycznych narzędzi. Są one opracowywane z inicjatywy punktów kontaktowych w odpowiedzi na szczególne potrzeby identyfikowane na podstawie doświadczeń w zakresie stosowania instrumentów unijnych w sprawach cywilnych i handlowych.

W latach 2009–2014 zrealizowano inicjatywy tego rodzaju opisane poniżej.

Narzędzie	Funkcje
Gromadzenie danych statystycznych w ramach rozporządzenia Bruksela II bis	Ocena mechanizmów w ramach rozporządzenia Bruksela II bis
Nieobowiązkowy formularz do obliczania zaległości alimentacyjnych	Ułatwienie obliczania zaległości alimentacyjnych
Przewodnik na temat formularzy dotyczących alimentów	Ułatwienie wypełniania formularzy przewidzianych w rozporządzeniu dotyczącym zobowiązań alimentacyjnych
Nieobowiązkowa informacja zgodna z art. 26 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I (wersja przekształcona)	Opcjonalny standardowy tekst dla sądów w celu poinformowania obywateli o prawie do zakwestionowania jurysdykcji sądu

5. EKSPONOWANIE ROLI SIECI

5.1. Eksponowanie roli sieci wśród przedstawicieli zawodów prawniczych i obywateli

Potencjał sieci może być w pełni wykorzystany tylko wtedy, jeżeli przedstawiciele zawodów prawniczych będą świadomi jej istnienia i oferowanych przez nią narzędzi. Należy zatem podjąć kroki na szczeblu krajowym i unijnym w celu zwiększenia wyeksponowania roli sieci w wymiarze ogólnym.

Stopień wyeksponowania roli sieci zależy głównie od struktur krajowych w każdym państwie członkowskim. Można zaobserwować, że w państwach członkowskich, w których istnieje formalna sieć krajowa, przepływ informacji między wszystkimi zainteresowanymi stronami działa lepiej, co wpływa na lepsze ekspozycje roli sieci.

Podczas dorocznego spotkania członków sieci w lutym 2015 r. uzgodniono, aby nadać priorytetowe znaczenie zwiększeniu wyeksponowania roli sieci nie tylko wśród przedstawicieli zawodów prawniczych, lecz także wśród obywateli. Odpowiednie działania powinny odnosić się do poprawy ekspozycji roli sieci w europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”, zwiększenia jej obecności na krajowych stronach internetowych, w mediach społecznościowych, a także w sądach lub wśród przedstawicieli zawodów prawniczych poprzez materiały drukowane lub zamieszczane on-line. W lutym 2015 r. Komisja wprowadziła na Twitterze hashtag #EJNcivil służący rozpowszechnianiu wyników osiągniętych przez sieć. Ponadto sieć zawsze odgrywała główną rolę w promowaniu Europejskiego Dnia Sprawiedliwości, w związku z czym państwa członkowskie powinny korzystać z niej jako forum inicjowania wydarzeń transgranicznych.

W tym kontekście ważna jest także przejrzystość funkcjonowania sieci. Publiczne udostępnianie informacji dotyczących programów spotkań i streszczeń ich wyników byłoby korzystne dla sieci i dla tych, którzy chcą z niej korzystać. Należy zauważyć, że sieć funkcjonuje w ramach rozporządzenia (WE) nr 1049/2001 w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji, udostępniając swoje dokumenty na mocy tych przepisów.

5.2. Kontakty z innymi sieciami

Synergie z innymi sieciami i organizacjami międzyrządowymi realizującymi podobne cele ułatwiają sieci wypełnianie jej podstawowych funkcji i zadań określonych w decyzji i są przewidziane w art. 12a ust. 1 decyzji.

W związku z tym sieć współpracuje z Europejską Siecią Sądową (w sprawach karnych)²⁶, Europejską Siecią Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości²⁷ oraz Siecią Europejskich Centrów Konsumenckich²⁸. W szczególności sieć ściśle współpracuje z Europejską Siecią Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości przy inicjatywach dotyczących szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości na temat instrumentów unijnych z obszaru prawa cywilnego i handlowego. Współpraca ta służy dzieleniu się doświadczeniami i określaniu za pośrednictwem sieci szczegółowych zagadnień, których mogłyby dotyczyć szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości oferowane przez Europejską Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości.

Ponadto należy nadal rozwijać kontakty z innymi sieciami, takimi jak Twoja Europa - Porady²⁹ oraz z Systemem rozwiązywania problemów rynku wewnętrznego (Solvit). Wspomniane sieci należy zapraszać na spotkania poświęcone tematowi, do których mogą one wnieść swój wkład.

6. WNIOSKI I ZALECENIA

Sieć zapewniła znaczne wsparcie skutecznej współpracy sądowej między państwami członkowskimi w sprawach cywilnych i handlowych, a pełne uczestnictwo jej członków stanowi integralną część codziennego wdrażania unijnego dorobku prawnego w sprawach cywilnych. Ponadto zmiany decyzji wprowadzone w 2009 r. przyczyniły się do pozytywnego rozwoju sieci. Sieć dowiodła skuteczności swojego działania, chociaż możliwe jest usprawnienie jej funkcjonowania w istniejących ramach prawnych. W związku z tym Komisja stwierdza, że nie ma potrzeby zmiany decyzji.

Nadal istnieją jednak obszary, w których sieć powinna dalej rozwijać zdolności, aby wypełnić swoje obowiązki w zakresie zapewnienia sprawnego stosowania unijnych instrumentów współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, opierając się na już trwających inicjatywach. Komisja zidentyfikowała siedem głównych punktów do celów dalszych działań na rzecz poprawy funkcjonowania sieci:

²⁶ <http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/>

²⁷ <http://www.ejtn.eu>

²⁸ http://ec.europa.eu/consumers/solving_consumer_disputes/non-judicial_redress/ecc-net/index_en.htm

²⁹ http://europa.eu/youreurope/advice/index_pl.htm

- 1) zgodnie z decyzją i z najlepszymi praktykami istniejącymi w niektórych państwach członkowskich wszystkie punkty kontaktowe powinny otrzymać niezbędne zasoby i wsparcie na poziomie krajowym, aby były w stanie skutecznie radzić sobie z coraz większą liczbą ich zadań;
- 2) opierając się na najlepszych praktykach istniejących w szeregu państw członkowskich, na poziomie krajowym we wszystkich państwach członkowskich należy utworzyć lokalne sieci skupiające krajowych członków sieci, zapewniające interakcje na szczeblu krajowym, a także dzielenie się wiedzą i gromadzenie informacji;
- 3) należy zapewnić większe włączenie sędziów i innych organów sądowych, jak również przedstawicieli zawodów prawniczych we wszystkie obszary działalności sieci;
- 4) należy rozszerzyć synergie z innymi sieciami europejskimi realizującymi podobne cele;
- 5) należy doprowadzić do jeszcze lepszego eksponowania sieci, w szczególności na podstawie trwających prac mających na celu zwiększenie jej obecności oraz za pośrednictwem specjalnej sekcji na europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”, jak również wzmocnienie obecności sieci na krajowych stronach internetowych instytucji, do których należą członkowie sieci oraz poprzez rozpowszechnianie informacji za pośrednictwem mediów społecznościowych i innych kanałów komunikacyjnych;
- 6) należy nadal rozwijać rolę sieci w ramach pełnej oceny *ex post* istniejących instrumentów poprzez identyfikację i gromadzenie danych statystycznych w oparciu o krajowe mechanizmy gromadzenia danych;
- 7) Komisja zamierza ocenić finansowe i techniczne skutki wprowadzenia nowego narzędzia lub dostosowania istniejącego narzędzia elektronicznej wymiany informacji do celów zabezpieczonej komunikacji i rejestracji, które to narzędzie będzie stosowane przez punkty kontaktowe.

Zgodnie z komunikatem Komisji w sprawie unijnego programu na rzecz wymiaru sprawiedliwości na 2020 r. i strategicznymi wytycznymi Rady Europejskiej sformułowanymi na posiedzeniu w dniach 26–27 czerwca 2014 r. oraz zgodnie z art. 19 decyzji następne sprawozdanie będzie się opierało na dokonanych ustaleniach i zapewni pełną ocenę skutków działalności sieci.